

так і за роки дослідження була низькою і коливалась в межах 2,8-4,3%, що відповідало високій стійкості (8 балів).

Отже, пшениця спельта є донором високої стійкості проти ураження бурюю іржею та септоріозом. Одержані неспельтоїдні гібриди займають проміжне положення порівняно з вихідними батьківськими формами. Виділено номери з високою стійкістю, які рекомендуються використовувати як донори стійкості проти бурюї іржі та септоріозу.

УДК 633.15.631.527

Залізняк О.Л. кандидат с.-г. наук

*Закарпатська державна с/г дослідна станція Інституту с/г
Карпатського регіону НААН*

СЕЛЕКЦІЙНА ЦІННІСТЬ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ КУКУРУДЗИ НА ЗАКАРПАТТІ ЗА ОСНОВНИМИ ГОС- ПОДАРСЬКИМИ ОЗНАКАМИ

Ефективність гетерозисної селекції кукурудзи визначається наявністю різноманітних самозапилених ліній, цінних за господарськими та біологічними ознаками, тому метою досліджень є встановлення селекційної цінності вихідного матеріалу кукурудзи за основними господарськими ознаками на основі систематизації наявних самозапилених ліній власної селекції за комплексом кількісних ознак і адаптивності та імунності.

На обширному генофонді (600 ділянок самозапилених ліній та підліній) при жорсткому інфекційному фоні та монокультурі кукурудзи встановлено залежність формування кількісних ознак (вегетаційний період, висота рослин, висота прикріплення качана, форма волоті та кількість галузок, кількість листків на стеблі) та їх складових, адаптивності, ботанічної таксономії, методу створення і родоводу, стійкості до біотичних і абіотич-

них факторів. За результатами тестерних схрещувань підтверджено результативність добору 50 кращих зразків самозапилених ліній для гетерозисної селекції, встановлені їх донорські властивості.

Створено ознакову колекцію з 99 зразків кукурудзи за стійкістю проти хвороб і шкідників та основними кількісними ознаками. Ці лінії закладені на довгострокове зберігання у Національний генбанк України.

У процес селекційної роботи залучено понад 200 самозапилених ліній, з яких 188 паспортизовано за вимогами Європейського каталогу.

Створення ознакової колекції за імунністю, адаптивністю та основними кількісними ознаками підвищує ефективність добору вихідного матеріалу та цілеспрямоване проведення інтродукції і поповнення генофонду кукурудзи.

Виділено лінії-еталони високої продуктивності та джерела з високим рівнем її компонентів, стійкі проти впливу несприятливих біотичних і абіотичних факторів навколишнього середовища. Це лінії ЗК-1, ЗУ-502, ЗКМ-162 та ще 14 зразків, яким присвоєно номер Національного каталогу України. На лінію ЗУ-56 отримано авторське свідоцтво. Ці зразки розмножено та закладено на довгострокове зберігання, та рекомендовано для подальшого використання в селекційних програмах установ, розташованих в певних агроекологічних зонах.

Значний вплив на родоводи гетерозисних гібридів мають методи створення ліній кукурудзи, більшість з яких створена методом інцухтування та методом насичуючих схрещувань. Інцухт закладається на основі гібридів, місцевих сортів і популяцій, спеціально створених синтетиках.

Створений генофонд широко використовується для проведення добору вихідного матеріалу в селекції гібридів зернового та силосного напрямків різних груп досягання.

